

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

8 päivänä marraskuuta 2000 *

Asiassa T-509/93,

Glencore Grain Ltd, aiemmin Richco Commodities Ltd, kotipaikka Hamilton (Bermuda), edustajinaan asianajajat M. Slotboom, P. V. F. Bos ja J. G. A. van Zuuren, Rotterdam, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto M. Loesch, 11 rue Goethe,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään aluksi oikeudellisen yksikön virkamiehet B. J. Drijber ja N. Khan, sittemmin oikeudellinen neuvonantaja M.-J. Jonczy ja oikeudellisen yksikön virkamies H. van Vliet, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikendekayntikieli: hollanti.

jossa kantaja vaatii komission 12.7.1993 tekemän, State Export-Import Bank of Ukrainalle osoitetun sellaisen päätöksen kumoamista, jossa kieltäydytään hyväksymästä kantajan ja Ukrimpexin välistä sopimusta,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Pirrung sekä tuomarit A. Potocki ja A. W. H. Meij,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 23.2.2000 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- ¹ Todettuaan, että oli tarpeen antaa elintarvike- ja lääkeapua Neuvostoliitolle ja sen tasavalloille, neuvosto teki 16.12.1991 päätöksen 91/658/ETY keskipitkän

aikavälin lainan myöntämisestä Neuvostoliitolle ja sen tasavalloille (EYVL 1991, L 362, s. 89). Tämän päätöksen 4 artiklan 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Niiden tuotteiden tuonnin, joiden rahoitus taataan lainalla, on tapahduttava maailmanmarkkinahintaan. Vapaa kilpailu on taattava tuotteiden oston ja toimittamisen osalta, ja tuotteiden on oltava kansainvälisesti hyväksytyjen laatuvaatimusten mukaisia.”

- 2 Komissio antoi 9.7.1992 asetuksen N:o 1897/92 (EYVL 1992, L 191, s. 22) päätöksellä 91/658/ETY myönnetyn lainan tietyistä yksityiskohtaisista säännöistä. Asetuksen 4 artiklan mukaan yhteisön entisen Neuvostoliiton tasavalloille myöntämällä lainoilla rahoitetaan ainoastaan niitä tuotteiden osto- ja hankintasopimuksia, jotka komissio on hyväksynyt päätöksen 91/658/ETY säännösten ja kyseisten tasavaltojen ja komission välillä lainojen myöntämiseksi tehtyjen sopimusten mukaisesti. Asetuksen N:o 1897/92 5 artiklassa täsmennetään, että tämä hyväksyminen myönnetään ainoastaan, jos erityisesti seuraava edellytys täyttyy:

”2. Sopimuksessa olevat ostoehdot ovat kansainvälisillä markkinoilla tavanomaisesti saatujen hintojen osalta käytetyt kaikkein edullisimmat ehdot.”

- 3 Yhteisö ja Ukraina allekirjoittivat 13.7.1992 asetuksen N:o 1897/92 mukaisesti yhteisymmärryspöytäkirjan (Memorandum of Understanding, jäljempänä puitesopimus). Sen mukaan lainanantajana oleva Euroopan yhteisö myöntää lainanottajana olevalle Ukrainalle sen rahoitusasioita hoitavan asiamiehen State

Export-Import Bank of Ukrainen (jäljempänä SEIB) välityksellä 130 miljoonan ecun suuruisen keskipitkän aikavälin lainan enintään kolmeksi vuodeksi. Puitesopimuksen 7 artiklan 13. luetelmakohdassa toistetaan edellä mainittu asetuksen N:o 1897/92 5 artiklan säännös.

- 4 Yhteisö, Ukraina ja SEIB allekirjoittivat tuona samana päivänä asetuksessa N:o 1897/92 ja puitesopimuksessa tarkoitettun lainasopimuksen (jäljempänä lainasopimus). Tässä sopimuksessa määrätään lainan nostomenettelystä.

Asian taustalla olevat tosiseikat

- 5 Vuoden 1993 toukokuussa järjestetyssä epämuodollisessa vehnän ostoa koskevassa tarjouspyyntömenettelyssä Ukrimpex, Ukrainan lukuun toimiva ulkomaankauppaorganisaatio, sai seitsemän tarjousta, joista yksi oli kantajan tarjous. Kyseiseen tarjoukseen sisältyi itse asiassa neljä eri tarjousta, sillä siinä esitetty hinta vaihteli toimitusaikojen mukaisesti. Ukrimpex hyväksyi kantajan ensimmäisen tarjouksen, vaikka se ei ollut hintansa puolesta edullisin, sillä erään toisen tarjouksen peruuttamisen jälkeen ainoastaan siinä taattiin vehnän toimitus ennen 15.6.1993. Kantaja sitoutui 26.5.1993 tehdyllä sopimuksella toimittamaan 40 424 tonnia vehnää hintaan 137,47 ecua tonnilta toimitusehdolla cif free out ukrainalaisessa Mustanmeren satamassa, siten, että laivauksen oli tapahduttava viimeistään 15.6.1993.
- 6 SEIB antoi sopimuksen tiedoksi komissiolle hyväksymistä varten ja Ukrainan varapääministeri puuttui henkilökohtaisesti asiaan vaatien sopimuksen hyväksymistä mahdollisimman pian, minkä jälkeen komissio ilmoitti varapääministerille 10.6.1993 päivämällään kirjeellä, ettei se voinut hyväksyä sopimusta, jonka SEIB oli sille toimittanut. Komissio katsoi, ettei sopimuksella turvattu edullisimpia ostoehtoja, erityisesti hinnan osalta, joka ylitti hyväksyttävänä pidettävän

hinnan. Komissio ilmoitti samassa kirjeessä, että ottaen huomioon vaikeasta elintarviketilanteesta johtuva kiireellisyys komissio oli valmis avaamaan yhteisön varastot, jotta Ukrainaan toimitettaisiin välittömästi 50 000 tonnia vehnää hintaan, joka voisi olla 30 Yhdysvaltain dollaria (USD) tonnilta alempi kuin kantajan ehdottama hinta. Tämän toimituksen osalta käytiin myöhemmin uusi tarjouspyyntömenettely, jonka kantaja voitti.

- 7 Ukrimpex ilmoitti kantajalle 11.6.1993 komission kielteisestä päätöksestä ja pyysi kantajaa lykkäämään tavaran kuljetusta. Vastauksessaan kantaja ilmoitti, että se oli jo rahdannut aluksen. Toimitus käsitti tosiasiallisesti siten lähes 40 000 tonnia viljaa.
- 8 SEIB:lle 12.7.1993 osoitetulla, komission maatalousasioista vastaavan jäsenen allekirjoittamalla kirjeellä komissio ilmoitti SEIB:lle virallisesti kieltäytyvänsä hyväksymästä sille esitettyä sopimusta. Kyseinen komission jäsen ilmoitti tältä osin, että ”komissio voi hyväksyä tavarantoimitussopimukset vain silloin, kun ne täyttävät kaikki neuvoston päätöksessä 91/658/ETY, komission asetuksessa N:o 1897/92 ja puitesopimuksessa luetellut ehdot. Lisäksi Ukrainan kanssa 13.7.1992 tehdyn lainasopimuksen 5 1) b) artiklan mukaan komissiolla on ’täysi harkintavalta’ hyväksymisilmoitusten antamiseen”. Komission jäsen jatkoi seuraavasti: ”Komissio on katsonut, että 31.5. hyväksyttäväksi toimitettu sopimus ei täyttänyt kaikkia vaadittavia edellytyksiä, ja siten komission oli kieltäydyttävä käyttämästä harkintavaltaansa siten, että se antaisi hyväksymisilmoituksen”. Hän täsmensi, että tämän kieltäytymisen perusteena oli se, että sopimuksenmukainen hinta oli ”paljon korkeampi kuin mitä komissio saattoi hyväksyä”. Koska tässä oli kysymyksessä yksi lainaehdoista, joka sisältyi neuvoston päätökseen 91/658/ETY (4 artiklan 3 kohta) ja asetukseen N:o 1897/92 (5 artiklan 2 kohta), hän teki tästä seuraavan johtopäätöksen: ”Vaikka olen tietoinen Ukrainan tarpeiden kiireellisyydestä, näissä olosuhteissa komissio ei voi kaikki nämä seikat huomioon ottaen katsoa, että sille hyväksyttäväksi toimitettu sopimus tarjoaa edullisimmat ostoehdot — —.”

Oikeudenkäynti

- 9 Kantaja nosti yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 10.9.1993 toimittamallaan kirjelmällä esillä olevan kanteen.
- 10 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti kanteen tutkimatta 24.9.1996 antamallaan tuomiolla (asia T-509/93, Kok. 1996, s. II-1181).
- 11 Kantaja on yhteisöjen tuomioistuimeen 23.12.1996 toimittamallaan valituksella hakenut muutosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antamaan tuomioon.
- 12 Asiassa C-404/96 P, *Glencore Grain v. komissio*, 5.5.1998 antamallaan tuomiolla (Kok. 1998, s. I-2435) yhteisöjen tuomioistuin kumosi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion, palautti asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, jotta se ratkaisisi pääasian, ja jätti oikeudenkäyntikulut päätettäväksi myöhemmin.
- 13 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 119 artiklan 2 kohdan mukaisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jatkoi asioiden kirjallista käsittelyä siitä, mihin oli päästy.
- 14 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (toinen jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn.

- 15 Asianosaisia kuultuaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen jaoston puheenjohtaja yhdisti asiat T-485/93, T-491/93, T-494/93, T-61/98 ja T-509/93 suullista käsittelyä varten niiden keskinäisen yhteyden vuoksi 19.1.2000 antamalla määräyksellä.
- 16 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 23.2.2000 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

- 17 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa 12.7.1993 tehdyn komission päätöksen

— velvoittaa vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

- 18 Vastaaaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— jättää kanteen tutkimatta tai toissijaisesti hylkää sen perusteettomana

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

- 19 Komissio huomauttaa, että kanne on nostettu 12.7.1993 päivätystä kirjeestä. Tässä kirjeessä ainoastaan vahvistetaan 10.6.1993 päivätty kirje, jota kantaja ei ollut riitauttanut määräajassa. Kyseisestä vahvistavasta toimenpiteestä nostettu kanne on siis jätettävä tutkimatta (ks. mm. yhdistetyt asiat 166/86 ja 220/86, *Irish Cement v. komissio*, tuomio 15.12.1988 (Kok. 1988, s. 6473, 16 kohta).
- 20 Lisäksi kantajalla ei ole komission mukaan enää oikeussuojaintressiä. Koska laina on jo myönnetty Ukrainalle, komissio ei voi enää antaa hyväksymisilmoitusta, vaikka riidanalainen päätös kumottaisiinkin. Sitä paitsi mahdollinen kumoaminen ei voi olla perusteena vahingonkorvauskanteelle, sillä oikeus tällaisen kanteen nostamiseen on vanhentunut.
- 21 Kantaja vastaa tähän, ettei komissiolla ole enää oikeudenkäynnin myöhemmässä vaiheessa oikeutta väittää, että kanne on nostettu liian myöhään, ja että se on jätettävä siten tutkimatta.

- 22 Joka tapauksessa 10.6.1993 päivätty kirje on osoitettu Ukrainan vara-pääministerille. Lainasopimuksen mukaan komissio ei ole oikeussuhteessa Ukrainaan vaan ainoastaan SEIB:hen.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 23 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kanteiden määrääjat ovat ehdottomia prosessinedellytyksiä (ks. mm. yhdistetyt asiat T-121/96 ja T-151/96, Mutual Aid Administration Services v. komissio, tuomio 18.9.1997, Kok. 1997, s. II-1355, 38 kohta). Siten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuim voi tutkia viran puolesta, onko kanne jätettävä tutkimatta sen vuoksi, että se on nostettu liian myöhään.
- 24 Tältä osin on todettava, että kumoamiskanne, joka kohdistuu sellaiseen päätökseen, jolla ainoastaan vahvistetaan aiemmin tehty päätös, josta ei ole nostettu ajoissa kannetta, on jätettävä tutkimatta (asia C-12/90, Infortec v. komissio, määräys 21.11.1990, Kok. 1990, s. I-4265, 10 kohta).
- 25 Kun oikeudenkäyntiasiakirjoihin liitettyjä 10.6.1993 ja 12.7.1993 päivättyjä kirjeitä verrataan toisiinsa, voidaan huomata, että jälkimmäinen kirje ei sisällä ensimmäiseen kirjeeseen verrattuna mitään uutta, sillä etenkin kirjeiden perustelut ovat aivan samanlaisia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle esitetyistä asiakirjoista tai 12.7.1993 päivätystä kirjeestä ei sitä paitsi käy ilmi, että ennen tämän kirjeen laatimista olisi suoritettu uusia tutkimuksia.

- 26 Vaikka asiakirja-aineistosta ilmeneekin, että kantaja sai tietää 10.6.1993 päivätyistä kirjeistä heti seuraavana päivänä, siitä ei kuitenkaan ilmene, että kantaja olisi saanut tiedon kirjeen perusteluista.
- 27 Sitä paitsi vaikka komission korostamalla tavalla on totta, että lainasopimuksessa ei nimenomaisesti ilmoiteta sitä henkilöä, jolle päätös kieltäytyä hyväksymästä sopimusta osoitetaan, on kuitenkin huomattava, että lainasopimuksen mukaan SEIB:n oli toimitettava komissiolle paitsi sopimusten hyväksymistä myös lainan nostamista koskevat hakemukset. Lisäksi lainasopimuksesta ilmenee, että tiedoksiannetun hankintasopimuksen ”vahvistamisilmoitus” määrittellään ”lainantajan [Euroopan yhteisö] asiamiehelle [SEIB] lähettämäksi hyväksymisilmoitukseksi”. Tästä on pääteltävä, että päätös, jolla kieltäydyttiin antamasta hyväksymisilmoitusta, piti osoittaa myös SEIB:lle. Koska komissio ilmoitti tilanteesta SEIB:lle vasta 12.7.1993 päivätyllä kirjeellä, kantaja saattoi perustellusti katsoa, että vain tämä virallinen ilmoitus oli lopullinen päätös.
- 28 Nyt käsiteltävää kannetta ei siten voida jättää tutkimatta liian myöhään nostettuna.
- 29 Puuttuvaksi väitetyn oikeussuojaintressin osalta on ensinnäkin todettava, että oikeussuojaintressiä on arvioitava kanteen nostamispäivänä vallinneen tilanteen perusteella (ks. mm. asia 14/63, *Forges de Clabecq v. korkea viranomainen*, tuomio 16.12.1963, Kok. 1963, s. 719 ja 748). Kantajalla oli tuona päivänä kiistattomasti oikeussuojaintressi.

- 30 Komission väitteen hyväksyminen merkitsisi lisäksi niiden toimien määrittämistä etukäteen, joihin komission olisi EY:n perustamissopimuksen 176 artiklan nojalla (josta on tullut EY 233 artikla) ryhdyttävä annettavan tuomion johdosta.
- 31 Ei voi olla poissuljettua, että riidanalaisen päätöksen kaltaisen päätöksen kumoamisella voi sellaisenaan olla oikeusvaikutuksia, muun muassa se, että se estää komissiota jatkamasta kyseisen käytännön noudattamista (ks. asia T-256/97, BEUC v. komissio, määräys 1.2.1999, Kok. 1999, s. II-169, 18 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö).
- 32 Kanteen tutkittavaksi ottamista vastaan esitetyt väitteet on siten hylättävä.

Pääasia

Perusteluvelvollisuuden rikkomista koskeva kanneperuste

Kantajan väitteet ja niiden perustelut

- 33 Kantajan mukaan päätöstä ei ole perusteltu riittävästi. Siinä ei nimittäin mainita niitä syitä, joiden vuoksi komissio ei pitänyt sovittua hintaa hyväksyttävänä. Pelkkä viittaus päätöksen 91/658/ETY määräyksiin ja asetuksen N:o 1897/92 säännöksiin on tältä osin riittämätön.

- 34 Lisäksi se, että päätöksen adressaattina ollut SEIB ja myös Ukrimpex mahdollisesti tiesivät maailmanmarkkinahinnan tason, ei voinut riittää sen päätelmän tekemiseen, että päätös on perusteltu kantajaan nähden virheettömällä tavalla.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 35 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 190 artiklan (josta on tullut EY 253 artikla) mukainen perusteluvollisuus määräytyy kyseisen säädöksen, päätöksen tai muun toimenpiteen luonteen mukaan, ja perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmentävä yhteisön toimielimen tekemän toimenpiteen perustelut siten, että niille henkilöille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja että yhteisöjen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluvollisuutta on arvioitava asiaan liittyvien asianhaarojen perusteella, joita ovat erityisesti toimen sisältö, esitettyjen perusteiden luonne ja intressi, joka niillä, joille päätös on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla tilanteen selventämiseksi. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä toiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, sillä tutkittaessa sitä, täytävätkö päätöksen perustelut perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset, on otettava huomioon päätöksen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (ks. mm. asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok. 1998, s. I-1719, 63 ja 67 kohta).
- 36 Esillä olevassa asiassa riidanalaisessa päätöksessä todetaan nimenomaisesti, että komission päätöksen perusteena on se, että Ukrimpexin ja kantajan sopima hinta ylittää selkeästi sen tason, jota komissio pitää hyväksyttävänä. Ottaen huomioon nimenomaiset lainaukset päätöksen 91/658/ETY 4 artiklan 3 kohdasta ja ase-

tuksen N:o 1897/92 5 artiklan 2 kohdasta, on selvää, että komissio on katsonut, että sovittu hinta ei ollut sovellettavissa säännöksissä tarkoitettujen kaikkein edullisimpien ehtojen mukainen.

- 37 Toisin kuin kantaja väittää, komissiolla ei ollut perusteluvelvollisuuden nojalla velvollisuutta osoittaa sitä hintaa, jota se olisi pitänyt hyväksyttävänä.
- 38 Siten on todettava, että päätös on perustamissopimuksen 190 artiklassa määrättyjen edellytysten mukainen.
- 39 Lisäksi ne huomiot, joita kantaja on esittänyt päätöksen aineellisen perusteltavuuden osalta, osoittavat kantajan ymmärtäneen komission perustelut aivan täysin.
- 40 Esillä oleva kanneperuste on siis hylättävä.

Päätöksen 91/658/ETY ja asetuksen N:o 1897/92 rikkominen

Kantajan väitteet ja niiden perustelut

- 41 Kantaja, joka kiistää komission harkintavallan esillä olevan sopimuksen kaltaisia sopimuksia hyväksyttäessä, väittää, että Ukrimpexin ja kantajan sopima hinta oli

kansainvälisillä markkinoilla tavanomaisesti saatuihin hintoihin nähden kaikkein edullisimpien ostoehdojen mukainen. Sopimus on siten sekä päätöksen 91/658/ETY että asetuksen N:o 1897/92 mukainen, toisin kuin komissio on päättänyt.

- 42 Tältä osin on kantajan mukaan otettava huomioon, että laivaukselle sovitut määrääjat olivat lyhyitä. Vastauksena Ukrimpexin toiveeseen siitä, että tavara toimitettaisiin elintarviketilanteen kiireellisyyden takia nopeasti, vain kaksi yritystä oli tehnyt tarjouksen, jonka mukaan laivaus tapahtuisi kesäkuussa; koska toinen näistä yrityksistä peruutti lopulta tarjouksensa, vain kantaja esitti Ukrimpexia kiinnostavan tarjouksen.
- 43 Lisäksi komissio, joka katsoi, että sovitut hinnat eivät olleet hyväksyttäviä, on kantajan mukaan jättänyt ottamatta huomioon sen, että kesäkuun 1993 hinnat olivat korkeampia kuin uuteen satoon sovellettavat heinäkuun 1993 hinnat.
- 44 Kolmansien yritysten tekemiä sopimuksia, joihin vastaaja viittaa, ei voi verrata esillä olevaan sopimukseen. Etenkin niiden toimitusehdot ovat nimittäin erilaisia.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 45 Päätöksestä ilmenee, että komissio on kieltäytynyt hyväksymästä kantajan ja Ukrimpexin välistä sopimusta sillä perusteella, että se ei ollut kansainvälisillä markkinoilla tavanomaisesti saatuihin hintoihin nähden kaikkein edullisimpien ostoehdojen mukainen.

- 46 Siten komissio on soveltanut erästä yhteisön lainajärjestelmää sääntelevissä säännöksissä tarkoitettua arviointiperustetta. Asianosaiset eivät ole erimielisiä siitä, että hintaa koskeva edellytys on olennainen lainan käyttökelpoisuuden kannalta. Siltä osin kuin kyseinen edellytys takaa myönnettyjen varojen optimaalisen käytön, sillä pyritään itse asiassa suojelemaan sekä yhteisöä lainantantajana että Ukrainaa ruoka-avun saajana.
- 47 Se kantajan väite, että komissio olisi ottanut huomioon vain heinäkuun 1993 hinnat eikä korkeampia kesäkuun 1993 hintoja, on hylättävä heti. Vaikuttaa nimittäin ensinnäkin siltä, että tämä kantajan väite ei pohjaudu lainkaan riidanalaiseen päätökseen eikä asiakirja-aineistoon. Sitä paitsi väite on perusteton, sillä komissio ilmoitti jo 10.6.1993 vastustavansa sovittua hintaa.
- 48 Kantaja ei myöskään kiistä sitä, että sen tarjoama hinta ei sellaisenaan ollut sovellettavissa säännöksissä tarkoitettujen kaikkein edullisimpien ehtojen mukainen. Itse asiassa eri tarjoajien tarjoamien hintojen vertailu osoittaa, että kantajan ja Ukrimpexin välillä sovittu hinta oli muiden yritysten tarjoamia hintoja selvästi korkeampi.
- 49 Kuitenkin kantaja väittää, että ottaen huomioon, että se oli ainoa tarjoaja, joka takasi, että tavara laivattaisiin ennen päivämäärää 15.6.1993, sen tarjoama hinta vastasi hyvin kaikkein edullisimpia ostoehjoja.
- 50 Koska asetuksessa N:o 1897/92 edellytetään, että sopimukset ovat kaikkein edullisimpien ostoehjojen mukaisia, tarjottua hintaa on arvioitava kaikkien sopimusehjojen ja etenkin toimitusehjojen valossa.

- 51 Komissiolla on harkintavaltaa tässä kokonaisvaltaisessa arvioinnissa. Tämän vuoksi yhteisöjen tuomioistuinten harjoittaman valvonnan on rajoitettava sen tarkastamiseen, että menettelyä ja perustelemista koskevia sääntöjä on noudatettu, että tosiseikat pitävät paikkansa, ettei asiassa ole tehty ilmeistä arviointivirhettä ja ettei harkintavaltaa ole käytetty väärin (ks. esim. asia T-145/98, ADT Projekt v. komissio, tuomio 24.2.2000, Kok. 2000, s. II-387, 147 kohta).
- 52 Siten on tutkittava, onko kantaja kyennyt osoittamaan, että komissio olisi tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että 137,47 eukuksi tonnilta vahvistettu hinta ennen 15.6.1993 tapahtuvaksi taatun laivauksen osalta ei ollut asetuksessa N:o 1897/92 säädetyn edellytyksen mukainen.
- 53 Tältä osin on ensinnäkin huomattava, että vaikka kantaja on väittänyt, että korkeammat hinnat olivat perusteltuja ottaen huomioon erityiset toimitusehdot, se ei ole sitä vastoin esittänyt mitään perusteita tämän hinnaneron suuruuden määrittämiseksi eikä pienintäkään siihen liittyvää todistetta. Siten ei ole selvitetty, millä tavoin laivauksen takaamisella ennen 15.6.1993 voidaan perustella hintojen korottamista 10 prosentilla kesäkuun 1993 aikana tapahtuvaksi taattuun laivaukseen verrattuna. Ei ole myöskään selitetty, miten tällaisella takaamisella voidaan perustella niitä hintoja 20—25 prosenttia korkeammat hinnat, joita kilpailijat ovat tarjonneet toimituksista, jotka tarjouksesta riippuen olisi toteutettu kesä-heinäkuussa 1993, 1.—5.7.1993 tai 1.—10.7.1993.
- 54 Kun lisäksi otetaan huomioon ne kantajan tekemät tarjoukset, jotka ovat suoremmin verrattavissa kilpailijoiden tarjouksiin, kantajan tarjoama hinta vaikuttaa kilpailijoiden tarjoamia hintoja korkeammalta. Itse asiassa ainoastaan kantajan neljäs tarjous, joka sisältää vain myöhemmin eli 15.7.—15.8.1993 tapahtuvan toimituksen ja johon kuuluu kuljetus Unkarin ja Ukrainan väliselle rajalle, vaikuttaa muiden tekemiä tarjouksia jonkin verran edullisemmalta. Tästä seuraa, että kantajan tekemät muut tarjoukset eivät olleet sovellettavissa säännöksissä tarkoitettujen kaikkein edullisimpien ostoehtoien mukaisia.

- 55 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle esitetyn asiakirja-aineiston perusteella ei siis voida katsoa, että kantajan tarjouksessa ja kilpailevissa tarjouksissa olevien hintojen välinen tuntuva ero olisi tosiasiallisesti vastannut sitä lisähintaa, joka oli tarpeen erityisen palveluksen eli tavaroiden aikaisemman laivauksen korvaamiseksi.
- 56 Siten on todettava, että kantaja ei ole osoittanut, että komissio olisi tehnyt ilmeisen arviointivirheen päättäessään, että 137,47 eukuksi tonnilta vahvistettu hinta ennen 15.6.1993 tapahtuvaksi taattujen laivauksien osalta ei ollut kansainvälisillä markkinoilla tavanomaisesti saatujen hintojen osalta käytettyjen kaikkein edullisimpien ostoehto- ja hinnojen mukainen.
- 57 Näin ollen kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

- 58 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohdan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin asianosainen vastaa omista kuluistaan, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisten ja osa toisen asianosaisten hyväksi. Esillä olevassa asiassa komissio on määrättävä korvaamaan kaikki ennen yhteisöjen tuomioistuimen 5.5.1998 antamaa tuomiota syntyneet oikeudenkäyntikulut. Kantajan on korvattava kaikki tämän tuomion antamisen jälkeen syntyneet oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) Kanne hylätään.
- 2) Komissio veloitetaan korvaamaan ennen yhteisöjen tuomioistuimen 5.5.1998 antamaa tuomiota syntyneet oikeudenkäyntikulut. Kantajan on korvattava tämän tuomion antamisen jälkeen syntyneet oikeudenkäyntikulut.

Pirrung

Potocki

Meij

Julistettiin Luxemburgissa 8 päivänä marraskuuta 2000.

H. Jung

A. W. H. Meij

kirjaaja

toisen jaoston puheenjohtaja